

УДК 316.647.3:323.12(=163.41)(091)

Миленко Бодин

Београд

МРЖЊА КАО (АУТО) ДЕСТРУКЦИЈА ДОМАЋИНА* Од комунизма до друге Србије

Сажетак

У раду се анализира структурална веза између говора мржње и тоталитарних идеологија. Култура сећања се испоставља као супротстављена стратегији заборавља или анти-култури уопште. Нарочито се разматра историјска перспектива говора мржње и његових последица у односу комунистичке идеологије према Србији и српском народу.

Кључне речи: Мржња, култура, говор, идеологија, сећање, комунизам

СТАНДАРДНИ ОБЛИК, МРЖЊА - ПРЕМА СПОЉА

Мржња је као осећање које изнутра обухвата човека одбијајућим или чак уништавајућим поривом према појави или људима ка којима је усмерена. Појавне форме зависе од различитих чинилаца њеног интензитета.

* Појам домаћина употребљавам у два смисла. Прво као мету вируса мржње и друго као слику живог људског организма тј. алузију на национални идентитет државотворне традиције друштва који изнутра разарају преносници вируса – тоталитарне идеологије. (прим. аут.)

Супротно од љубави која тежи стапању или живљењу са поменутим усмерењима. Међутим, однос између мржње и љубави није једноставан у најмању руку јер, ради се о разлици супротних полова људског расположења (емотивних инвестиција) сличног или истог енергетског интензитета или потенцијала.

Ипак, чини се да постоје и суштинске разлике не само оне по положају у међусобној релацији. Љубав може да постоји као такорећи самостална вредност уколико је схватимо онако како је схватају хришћани - као другу реч за самог Бога. Супротно томе изгледа да мржња мора имати неку референцу и ако и она може бити опис стања човекове душе. Свеједно, она мора да се "храни" стално изнова. Када се то зна онда је могуће њоме и манипулисати.

Мржња не може стати у једну реч као Љубав али зато може у говору бити ефикаснија од љубави. Уколико је освешћена, осмишљена и усмерена на постизање циља против предмета мржње који се најједноставније операционализује у појму *непријатеља*.

И заиста дуга је историја тог искуства са манипулацијом мржњом. Једна од главних манипулација је и стратегија заборав на мржњу и њена дела која се чудно негирају изразом *недела*. Деловање на недело јесте осветљавање деловања мржње и зато оно мора бити део безбедносне и опште културе. Културе одбране од мржње чији је аспект и заборав на мржњу јер, рекли смо она за разлику од љубави временом престаје да буде мржња и постаје нешто друго али не и сасвим друго. Дакле, преобликује се и тиме прикрива.

Нарочито је опасан инструментални облик мржње као да она служи љубави према Богу, човеку или људима уопште. Мржња се у тим случајевима лако претвара и у ауто-деструкцију.

Мржња према другом је, рекло би се логична, за разлику од мржње према себи. Током целе историје људског рода она је усмеравана према разноврсним доживљајима непријатељства и одсликавала стање са или без разлога за радикалну нетрпељивост, чак и негацију предмета мржње

као форме која треба да живи уопште, дакле све до уништења (поништења појаве). Тако је умногоме настајала “традиција” мржње у културном миљеу који зовемо Западом из кога су и проистекле све тоталитарне идеологије.

На овом месту само ћемо истаћи да је „дубоки тон“ историјског континуитета таквом наративу давао Ватикан (заједно са Немачком први признао Хрватску и Словенију као независне државе и тиме озваничио распад Југославије) и то у садејству са антисрпским идеологијама и организацијама. Тако комунистичка партија прокламује у предвечерје другог светског рата „уништење велико-српске буржоаске творевине“. И то у садејству са хрватским усташким покретом који се заснива на антисрпском шовинизму а означен је фашистичким иако далеко ближи нацистичкој идеологији.

За њих је Србија „шизматичка“ земља а њена традиција православља као светосавље је извор велико-српског национализма. Наравно да се у појам национализма учитава значење које је садржано у сопственој перцепцији – шовинизам. Историјски утемељен, непријатељски став Ватикана према православним земљама и народима тако у новом времену добија политичку конкретизацију у стварању одијума према Србији.

Једна од најпознатијих полука стварања пожељних ефеката антагонизације је парадигматична политичка оријентација Карла Шмита у смислу одређивања ко је пријатељ а ко непријатељ.¹

Уколико се Шмитова парадигма наслони на наслеђене стереотипе и функционализује у пропагандне сврхе добијамо већ познате (нацистичке, антијеврејске и антисловенске) последице.

О овим савремени рефлексима мржње у “културу” говора или наратива вишеслојне мржње сведоче анализе Слободана Вуковића о антисрпском дискурсу. Тако су, према њему, на Западу у ратним збивањима Хрвати и Словенци представљени као пријатељи и уз њих се у медијима доминантно везују појмови цивилизације, демократије или

¹ Видети у Србији преведен и објављен текст: К. Шмит, *О појму политичког*, Трећи програм Радио Београда, Београд, 1995.

европејства. Чак се и за муслимане у Босни и Херцеговини налазе позитивне конотације у описима па су они у ствари увелико секуларизовани и носиоци одбране мултиетичности па и мултикултуралности.

За Србе је наравно резервисано све оно што „следује“ непријатељу. Варварство, неевропска оријентација, комунизам, национализам...Ови описи не би били довољни за стварање једног наратива који премашује дневно-политичке потребе пропаганде, па се прибегава уласку у дубље, структуралне описе.

У том контексту се „открива“ да су Хрвати и Словенци рационални, склони раду, финоћи, тржишној економији и уопште су део западно-европског културног идентитета. У исто време Срби су ирационални, склони византијском мистицизму и нераду, традиционалисти склони диригованој економији и уопште су део примитивног источно-европског идентитета.²

Из тога је следио и говор мржње различитих нивоа од непосредних излива до различитих облика рационализације. Тако и сећање. Оно се обликује према успеху мржње односно уколико је успела анихилација “непријатеља” онда нема ни сећања на мржњу јер носиоци мржње теже већ реченој рационализацији односно неутрализацији мржње у сећању.

Ако анихилација није сасвим успела онда ће дела па и говор мржње остати у сећању предмета или жртве мржње бар у неком облику док ће мржња као таква опстати код носиоца и вероватно бити појачана. Онај други је још омраженији јер увек својим бивањем али и сведочењем подсећа на мржњу и дела мржње.

Међутим, постоји и инверзна логика мржње (она која је мање “логична”) она која се окреће према унутра а не креће се према споља. То значи да имамо посла са различитим облицима поунутрења стварања другог у себи као предмета мржње или непријатеља.

У исто време онај “спољашњи други” може чак да постане привидно предмет идентификације. Такав је случај

² Видети: Слободан Вуковић, *Срби у наративу Запада*, Институт друштвених наука, Београд, 2018.

инверзије описан као “Стокхолмски (Бејрутски) синдром” када се жртве мржње идентификују са мрзителима (мучителима) и они рационализују њихове поступке мржње.

Слично је и са жртвама страховладе уопште или конверзије уверења одређеног броја Јевреја пред нацистичком опасношћу или пред окупационом влашћу геноцидног непријатеља.

МРЖЊА ПРЕМА УНУТРА

Међутим, најсуптилнији и по својим последицама најопаснији је облик који ћу назвати структурално-инверзни облик мржње. У њему се стичу услови за тотално (тоталитарно) поништење људскости а у име “људскости” као облика рационализације. То је омогућено “припремом” у идеолошком захватању људских живота односно револуционарним деловањем где је и таква инверзија део преокрета (револуције).

У име конструкција идеологије па и оне које се “заклиње” у људски рај на Земљи затире се оно људско у човеку ма колико било можда слабо или недостојно али ипак неупоредиво више људско од оног што је нечовечна конструкција човека.

И када кажем идеологија то морамо да објаснимо.³

Сматрам да је најзаснованије разумевање идеологије према смислу директног (тврдог) или индиректног (меког) утицаја на расуђивање или обликовање мишљења.

На основу тога идеологијом сматрам такво обликовање мишљења које искривљује свест пасивним односом према различитим идејама и њиховим комбинацијама. “Искривљење” је последица (не и намера) јер не прати сам ток свести већ се препушта готовим - припремљеним облицима свесних (менталних) форми и садржаја. Исто важи и за вредновање и формирање судова о “објективној стварности”. То је “мекше” схватање идеологије или оно индиректно.

Тврђе или директно схватање идеологије везано је са

3 Творац појма *идеологија* је француски мислилац Де Траси (Destutt de Tracy) који на неки начин опредељује и касније најутицајније разумевање појма идеологије, оно марксистичко. Сасвим у духу материјализма аутор сопствено учење о сензуализму претвара у учење о стварности и деловању у њој, које назива Идеологијом (1796). Своје ставове разрађује у делу “Елементи идеологије”, 1801. године.

операционализацијом идеологије на промишљени начин који укључује свесно спровођење форми и садржаја мишљења обично у доктринарним моделима али и механизма обликовања свести појединца па све до читавог друштва. Ова примена укључује и намеру искривљења свести које се тумачи као “исправљање” свести које је, према идеолошком приступу, већ било на други начин идеолошко. Тиме су отворена врата за дискурс индоктринације, пропаганде и усмераваног говора мржње.

Намеравано, реч је о деловању које ставља у погон или мобилише на деловање у складу са циљаном рационалношћу која произлази из програма остваривања идеологије. Стварност се у “глави” појединца производи према механизмима диригованог мишљења подржаног друштвеном стандардизацијом која темељи *поглед на свет*.

О РЕВОЛУЦИОНАРНОМ ПРЕОКРЕТУ МРЖЊЕ

Овакво обликовање мишљења структурално производи мржњу за разлику од раније помињаних оспољавајућих начина где је *други* потенцијална мета мржње. Структурално други се испоставља посредством мржње јер онај који није унутар идеолошког програма у њеној функцији означен је унапред (*априори*) као непријатељ. Један од најпознатијих примера је нацистичка идеологија “коначног решења” односно поништења (анихилације) Јевреја који је постао део међународне културе сећања на страшни злочин геноцида посредством термина *Холокауст* (најближи превод – “истребљење”).

Нешто слично није урађено и са мржњом коју је нацистичка идеологија усмерила и према другим “нижим расама” нарочито према словенским народима који су били страшне и најбројније жртве ове злочиначке идеологије.

Нацизам наводим као пример за поунутрење мржње зато што се револуционарно реструктурира немачко, не само друштво, већ и немачко схватање сопственог националног бића.

Унутар ове идеологије је ипак присутна и мржња на стандардном месту – према споља. Тако су под изговором

борбе против комунизма нацисти спроводили геноцидни план према Словенима на тлу Совјетског савеза.

Структурална природа мржње потиче од револуционарне природе идеологија које испуњавају горе наведени смисао а то су основне западне идеологије либерализма, комунизма, нацизма и на њима произашле филијале. Реч је о онто-теолошком преокрету у схватању стварности која се схвата као отворена структура где је оно *ново* услов стварности јер је она процесуална. Она се производи као “нова реалност” или нова нормалност.

То “ново” мора да може да захвати све аспекте стварности и зато револуција има тоталну (потпуну) претензију а не партикуларну у складу са универсализмом носећих идеја револуције. Тоталитаризам као појам са политичким садржајем заснован је у тоталитаризму (тотализму-универсализму) на онто-теолошкој равни.⁴

И док су милионске жртве либералистичке револуције 1789. године биле идеолошка последица употребе говора мржње који се вратио у говор стабилизације револуције на друштвеном и економском плану а не само на политичком. То структуисање нове стварности успело је у значајној мери посредством експанзије (колонијализма) да претвори опет говор мржње у оно стандардно спољашње претварајући у заборав злочине и у хладнокрвну легитимацију цивилизацијским напредовањем.

МАРКСИСТИЧКА ИНАУГУРАЦИЈА ГОВОРА МРЖЊЕ И КОМУНИСТИЧКА (АУТО) ДЕСТРУКЦИЈА ДОМАЋИНА

Говор и дело мржње усмерили су се према свим препрекама које су одређене идеолошким виђењем стварности. У случају марксизма – комунизма идеологија је опет унапред одређена као агресивна јер је поглед на сву досадашњу стварност људског бивања – идеолошки. Према њима, све што претходи

4 Онто-теолошка структура мишљења о стварности доноси повезаност стварности па и оне људске и њеног (вишег) смисла или вишег бића од човека – Бога. У случају револуционарног мишљења долази до преокрета тако да је смисао стварности везан за “виши смисао човека” односно стварности коју он производи. (прим. аут.)

(или евентуално коегзистира) са комунистичком идеологијом припада другим (на један или други начин непријатељским) идеологијама.

Из тог разлога степен мржње и интензитет одговарајућег дискурса борбено се највише усмерава на непосредне непријатеље – препреке победи комунистичке идеологије.

Унутрашњи непријатељ устројен је према класној теорији друштва и препознат је у свеукупној традицији. Употреба појма “народ” је апстрактна али свакако усмерена према уништењу националне структуре или друштвене елите која је такође из тог народа, произлази и постаје му институционално помагало у разумевању вредности и животних токова. Позната је методологија унутрашње критике (“самокритике”) коју су комунисти разрадили да би самосвест “домаћих прилика” довела у ранг историјског обрачуна са традицијом друштва стварајући претпоставке за револуцију уз гесло *што горе (по домаћина) – то боље (за вирус комунизма)*.

Дакле, типично за потребу за идентификацијом (тима и подршком сопственом стању) дубоко поремећених личности (социопата) оно што је патолошко у сопственој свести приписује се другима и тиме прекрива лажном сликом сопствена наказност. То је још један замајац мржњи у говору који води у оправдање масовних злочина.⁵

Оно што је евидентно јесте да комунизам али и друге две велике идеологије виде управо национализам као вертикалну и хоризонталну везу друштвених односа на израстању народа у нацију посредством ширења основа за елитне (водеће по угледу) или узорите вредности које циркулишу и имају када је реч о свести рефлексиван, а у друштвеном животу однос тзв. *feed-back* односа или односа повратне спреге. У том смислу

5 Према упоредним подацима, доступним и процењеним, убедљиво највише непосредно извршених злочина у име идеологије учињено је у име комунистичке идеологије засноване на Марксистичком дискурсу мржње и развијаном од локалних “лидера”. Својеврсни историјски “рачун” представља капитално издање групе аутора при крају двадесетог века – века комунистичке идеологије под насловом *Црна књига комунизма* из 1996. године.

У њој се наводи да је само непосредним начином у свету комунизам однео близу сто милиона људских живота. И то само у земљама где је био у неком периоду владајућа идеологија. Интересантно је да се чак ни у овој књизи не долази до прецизније процене о жртвама комунизма на тлу бивше Југославије јер је тешко још увек утврдити чињенице и “сабрати” стравичне податке.

је национализам самосвест о животном карактеру сопственог (али и других) народа које се развија по аналогiji са живим бићем (организмом) у лику човека. На тај начин постајући, у свести о себи, како у правима тако и у обавезама, једна смислена целина која је чини *лично* како на нивоу појединца тако и (она проширена) на нивоу заједнице.

Национализам је такође из марксистичке перспективе виђен искључиво као идеологија и то најопаснија јер, залажући се за органско јединство друштвених односа организованих у заједницу али и државу, природно (а не тек концептуално) супротстављен је не само комунизму него и осталим тоталитарним идеологијама па и свакој империјалистичкој или глобалистичкој доктрини или политичкој пракси.

Наравно да национализам може бити идеологизован или злоупотребљен као и свака вредност у друштвеном промету али је то углавном последица (не узрок сам у себи) уношења шовинистичких елемената или крипто-империјалистичких у обланду национализма. Национализам је једноставно начело афирмације националне свести кроз просвећивање (па чак и еманципацију) уздицање, узрастање и преображај народа где је напредак виђен неапстрактно већ као развој који сведочи целина заједнице.

Дакле, није реч о идеализму јер се начело правде (као ни друга начела) не схвата као универзално постојеће, апсолутно начело (ни априори ни апостериори) већ као оно које се истражује и настоји да постигне у функцији динамичке равнотеже целине која означава живот а њен распад – смрт, и то управо народа.

Циљајући национализам дакле, мржња комуниста се односи према народу који има сопствени идентитет који произлази из памћења поколења и нарочито сећања као личног проживљавања сведочења предака кроз усмено предање али и културу сећања промовисану јавним споменицима или писаном заоставштином.

Управо на то циља марксистичка идеологија у операционализацији комунистичке револуције и социјалистичког поретка као прелазне фазе достизања

комунистичког друштва. Модел акције најдоследније је спроведен у земљама историјски означеним као највећим противницима револуције, у Русији и Србији. Геноцид над националним бићем оба народа учињен је у два корака.

Прво, масовним физичким злочинима, терором и тортуром над великим бројем људи и успостављањем страховладе. Друго, продуженим злочином затирања националне свести, кривотворењем не само блиске и даље прошлости већ пре свега актуелне стварности – садашњице трајања идеолошког режима. Тај, продужени облик геноцида који се базира на анти-култури сећања јесте *етноцид*.

Тадашња “садашњица” пренета је у великој мери у политички и друштвени живот и данас у Русији и Србији јер је култура сећања и даље у знаку страха. Како је то могуће? На жалост, није извршен преокрет у односу на наслеђе злочиначке идеологије комунизма ни изблиза као што је урађено са нацизмом у Немачкој где је урађена историјска анализа и спроведени не само велики судски процеси него и систематски поступци тзв. *денацификације*.

С тим у вези треба рећи да идеологије стварају опсену идеолошког света тако што функционишу по принципу спојених судова. Ако ниси за либерализам онда си за комунизам или можда фашизам и *vice versa*.

ХИБРИДИЗАЦИЈА ИДЕОЛОГИЈА И СТРАТЕГИЈА ЗАБОРАВА

Но пошто су фашизам и нацизам кратко историјско време биле владајуће идеологије у неким земљама оставивши свој злочиначки траг на другим земљама и народима а много мање на оном из кога су потекли, они су постали једна врста политичке утваре или историјског страшила којим се нарочито служи стратегија (“култура”) сећања наводно бивших комунистичких земаља као што су Русија и Србија.

“Наводно бивше” су јер у њима владају тзв. *деца комунизма* која нису раскинула са комунизмом него су прибегла хибридикацији идеологија као стратегији опстанка. Култура сећања се не сме успоставити јер би наводно било

сувише болно отворити тајне архиве (протоком времена иначе обезвређене). Вероватно би највише болело да се назру обриси мржње и злочина над овим земљама и народима.

Када је о Србији реч, постоје помаци али недовољни да би дошло до преокрета у култури сећања. У мраку су све краве црне, тако и у магловитим причама о злочинима на свим странама учесника наводног грађанског рата треба да остане и даље препуштено забору (јер нема систематске јавне кодификације) да је од 1941. вођен рат, споља и изнутра, против Србије и српског народа. Србије јер је она матична држава нестала у Југославији као својеврсној историјској припреми комунистичког интернационализма, она која је била са традицијом националне државотворне свести за разлику од већег дела српског народа у ‘’региону’’ који је без институционалне подршке гајио свест на етничком и конфесионалном нивоу.

Користећи све аспекте дискурса мржње који поред говора мржње обухвата и анти-културу дакле, свесно деловање против основних културних нивоа свести као што су истинољубље или поштење, развијају се различити нивои кривотворења догађаја, записа и историје.⁶ Наравно, пропраћени свим видовима пропаганде. *Нови човек* комунизма требао је да буде чедо такве идеолошке производње. Монструозне последице геноцида и етноцида над српским народом у целини препознатљиве су на примеру најгрознијег од многих хрватских логора у нацистичкој творевини НДХ – Јасеновцу.

Не само да га комунистичке (партизанске) снаге нису дирале у несметаној производњи смрти него га нису ставиле на списак за бомбардовање са својим англоамеричким савезницима за разлику од стотину градова па и села у Србији где су убиле вишеструко више људи него нацисти у бомбардовању Београда на почетку рата. Ни о Јасеновцу, ни о небројаним бетонираним јамама – стратиштима Срба, ни о

6 Говор мржње је један од од најбољих примера дискурзивног (комуникативног) деловања односно перформативног чињења саопштавањем. Њиме се циљано изражава и подстиче изразита одбојност према одређеној групи људи, појединцу или читавим народима. Пропраћених наравно, одговарајућим негативним дефиницијама, описима и квалификацијама које антагонизују слушаоца, гледаоца, читаоца... Видети више у: Слободан Анђелковић, Виолета Рашковић Таловић, *Говор мржње као облик политичког насиља*, Српска политичка мисао, 2/2018 стр. 65-78, Београд, 2018.

злочиначком масовном бомбардовању Србије није се смела спомињати улога комуниста.

Међутим, ни геноцид ни етноцид нису у потпуности остварени. Тако је Милорад Додик могао да изговори на манифестацији сећања на жртве у Јасеновцу (Доња Градина, Република Српска, 2020. године) да није успео комунистички план о затирању сећања на хрватски геноцид над српским народом у другом светском рату.

Данас пак, када се на маргинама јавности о томе говори и пише и даље је владајући дискурс мржње према српском националном бићу најзаступљенији. Као што рекох, камелеонском тактиком префарбавања данас се прогресивне – напредне снаге (прикривених комуниста и корпоративних сарадника) не означавају као подржаваоци комунизма већ *антифашизма*.

У име антифашизма се води доминантна кампања у јавности против тзв. ревизије историје односно у прилог култури заборави и поновног убијања Србије јер, то је директан наставак етноцида. У име каквог антифашизма?

Један од познатијих примера хибридног деловања на идеолошкој основи против српског националног бића је Демократска партија социјалиста Црне горе чији је неприкосновени, вишедеценијски шеф Мило Ђукановић. Номинално демократска ова партија баштини антисрпску политику пре свега на основама комунистичке идеологије о идентитету тзв. Црногораца као нације и пронацистичког идеолога Секуле Дрљевића на линији усташке кроатизације културног простора. У историји другог светског рата опробана симбиоза ове две антисрпске идеологије усмерава се на Српску православну цркву као врело српске традиције и државотворности у Црној гори.

Упадљивија од ове је симбиоза комунистичке и пронацистичке, усташке идеологије у лику и делу Фрање Туђмана. Комуниста-лењиниста објаснивши мотиве хрватских комуниста као “сукладних” усташким тежњама против великосрпског окупатора у Другом светском рату, успешно

завршава заједнички пројекат Миле Будака “’трећину Срба побити, трећину покатоличити и трећину иселити”.

Као што смо на почетку истакли идеолошка свест све види и свима приписује одређени облик или вид идеологије. Но тзв. антифашисти (прогресивци и разне левичарске афилијације хибридних комуниста тј. *неокомуниста*) тиме сами указују на сопствену кривотворећу свест. Србију нису окупирани фашисти (или нацисти који се иначе идеолошки разликују од фашиста али то је комунистима све исто) него Немци као што су 1915. године то такође били Немци и Аустроугари, а не нека идеолошка формација. Починили су у Србији исте, ако не и горе, злочине него тридесетак година касније. А тада није било ни фашизма, још мање нацизма.

Но комунисти, из сопственог идеолошког аутизма виде оно што се једино уклапа у идеолошке циљеве комунистичке револуције и њеног организационог стожера – Коминтерне. Тако они сарађују са Немцима (ваљда и тада фашистима, нацистима) као пета колона на рушењу идеолошког непријатеља – великосрпске буржоаске творевине Краљевине Југославије. Тек када Хитлер нападне Совјетски Савез они се по наређењу идеолошког великог вође – Стаљина, активирају против Немаца и почињу “’антифашистичку” борбу у коју започињу убиством два српска жандара као “’слуге окупатора”.

Стављајући у идеолошку перспективу саме догађаје а онда и историографију, историја као наука која непосредно утиче на културу сећања постаје средство (као и школски, медијски, уметнички а нарочито филмски садржаји) измене и формирања свести као важног аспекта стварања “’новог човека” социјализма који ће се оваплотити у комунизму као крају историје.

Агресивни начини испољавања у свим видовима друштвеног живота доследни су исход идеолошког рата па је и говор мржње сасвим легитимно средство те борбе.

То је карактеристика и борбе за опстанак те идеологије у условима урушавања социјалистичко – комунистичког система односно изостанка друштвене подршке њеног даљег трајања. У процесу после наводног “’пада комунизма” долази

до камелеонске тактике прекривања комуниста различитим идеолошким “комбинацијама” па је на пример од некадашњег “социјалистичког патриотизма” остао само патриотизам којим се брани “њихова” држава а у ствари остао комунистичког, наслеђеног система.

Иако је у претходном времену управо држава *per se* била идеолошка мета а патриотизам схватан као “контрареволуционарна” категорија. И тако, у свим различитим видовима друштвеног живота где се скривају иза различитих облика модернијег (постмодерног) интернационализма који је и сам замењен термином глобализма или бар тзв. европским вредностима.

Када је реч о историјском сећању као основи културе сећања у Србији се нарочито комунисти прикривају широким схватањем антифашизма. Лукава стратегија ослања се на историјску представу о фашизму (мислећи пре свега на нацизам) а он као да нема идеолошко већ цивилизацијско значење. Међутим, антифашизам је пре свега негативно одређујућа именица (појам) а не нека која указује на садржај заступања било чега другог. Тако да када питамо неког зашта се залаже а саговорник одговори – за антифашизам то је одговор који је лишен садржаја.

Наравно да је комунистима била примарна борба за нешто, за неки садржај а то је био комунизам. Фашизам-нацизам су са правом доживели као жестоку конкуренцију и непријатеља па су усмерили деловање на антифашизам као и на све остало пре фашизма. То такође баца светло на идеолошку слику историје јер своју идеолошку перцепцију учили су као научну или историјску. У Србији је патриотизам налагао одбрану државе или спасавање народа независно од идеолошког опредељења нападача или окупатора. То наравно за комунисте није важило.

Али непријатељство према Србији није настало у предвечерје другог светског рата како би се рекло из прогласа Комунистичке партије Југославије са њених партијских конгреса или партијских гласила. Оно је познато управо посредством говора мржње оснивача комунистичке идеологије Карла Маркса и Фридриха Енгелса. Србију (као и Русију на

други начин) ‘‘класици’’ којима су се идолопоклонички морали клањати поробљени народи у новом комунистичком поретку, виде као историјског непријатеља комунистичке револуције. То је, мора се признати, на неки начин и тачно али не из марксистичке перспективе.

Српски народ са својим слободарским духом, националним идентитетом, православно-хришћанском вером, државотворном а не државорушилачком традицијом није компатибилан са тоталитарним идеологијама комунизма или фашизма као ни са расизмом а поготову не са нацизмом. Исто тако ни са империјализмом различитих западних облика легитимације. Србија је представљена у Марковим и Енгелсовим идејама (и у доминантним круговима енглеског јавног мњења), као примитивна, заостала и безнадежно конзервативна земља. Природност отпора револуцији они виде у духу материјалистичке поставке историје и људског друштва уопште коју деле са либералистичком идеологијом. Њихово одушевљење дарвинизмом је послужило првим елементима заснивања тзв. социјал-дарвинизма пре него што је постао утицајна социолошка теорија. И значајно пре сличног одушевљења нациста социјал-дарвинизмом и произашлом расном теоријом друштва.

У многобројним ситуацијама ‘‘ангажоване мисли’’ по новинама, фељтонима, писмима, Маркс и Енгелс изражавају доследно антируски и антисрпски став према дељењу народа на цивилизоване и оне отпадничке. Ове оцене се могу чути и у наше време од неолибералних идеолога глобалног поретка, а могле су се чути и од нациста прилагођене још расној теорији. Дакле, ‘‘велики мислиоци’’ су образлагали свој презир према Србима тиме што смо ми према њиховом мишљењу прегажени историјом у борби за опстанак и као такви немамо улогу у напредној идеологији комунизма. По начелу инстинкта који припада таквим, примитивним врстама, оне осећају да бивају поништаване од историје напретка и шта ће друго – буне се.⁷

7 На овом месту ћемо навести само један од најважнијих цитата Маркових ставова које је са својим сапутником Енгелсом делио током целог живота. Обојица су чак делила ставове са својим енглеским домаћинима о тзв. источном питању у коме су давали предност Отоманској империји у односу на тежње српских устаника... ‘‘Народи који нису цивилизовани одређени су за нестанак у олуји светске револуције. Из тог разлога су они сада контрареволуционарни’’, Карл Маркс, *New York Daily Tribune* 28. март 1853.

Жилавост историјске борбе српског народа за слободу и достојанство веома је иритирао богове социјализма па су после победе српских и руских трупа над мађарским револуционарима 1848. обећали “рат до истребљења” народима који се супротстављају напредовању комунизма.⁸

Наравно, о овим и оваквим ставовима није смело бити речи у комунистичкој стварности Србије, па је тиме креирање “културе” сећања постало део социјалног инжињеринга стварања новог човека комунизма на основу културе заборављања. У ствари је реч о анти-култури којом се поништава смисао културе као развоја идентитета како у појединцу тако и у друштву.

Тиме је идеолошки говор мржње преточен у културу сећања онако како идеологија и индоктринација налажу. Анти-културе уопште су, а онда и оне сећања, дубоко повезане са политиком прикривања (камелеонства) и заборављања.

Такође, испуњени су услови за поунутрење мржње на другом нивоу. На том “вишем” нивоу стварају се феномени националног мазохизма, самоодрицања националног идентитета у име идеолошких садржаја да би данас често у употреби био и термин ауто-шовинизам. Други ниво је у ствари рефлексија комунистичке стратегије убијања идентитета (етноцид) од појединца до читавог народа. Тадашњи процес је у знаку различитих видова “испирања мозга” посредством физичке и психичке тортуре.

Видели смо да је омиљена камелеонска тактика мрзитеља свега што је српско али и истинољубиво скривање иза антифашизма којом боје ход историје и све догађаје у њој. Идеја “новог човека” и негације Србије на поменутом другом нивоу је тзв. *Друга Србија* који је данас актуелан. Дакако, и овим термином се прикрива процес покретања и остваривања ауто-деструктивне мржње започет комунистичком идеологијом.

О чему је коначно реч?

8 “Са Словенима (Русима и Србима пре свега – прим. аут.) треба да буде неумољива борба, на живот и смрт, све до истребљења... и да се у тој борби подразумева примена безобзирног тероризма.” Ако би читалац помислио да су ово речи Адолфа Хитлера – преварио би се. Ово су речи Фридриха Енгелса у текстовима “Мађарска борба” и “Демократски панславизам” у Марковим новинама – *Нове рајнске новине*, 1849.

Унутар хибридизације идеологија један број деце комунизма није завршио на резервном положају оксиморонске синтезе патриотизма и комунизма него је прибегао “сасвим другој” интернационали. Реч је о тзв. лево-либералистичкој (једној грани неолиберализма) идеологији глобализма. У Србији се управо због тежњи ка “културној деконтаминацији” и тзв. *преумљењу Срба* они залажу за *другу Србију*. Ону са сасвим другачијим идентитетом и тако настављају дух својих претходника – етноцид над Србијом.

Онима који су на један или други начин баштеници комунизма није лако да се суоче са злочинима и одласком са власти па се прибегава формирању тзв. хибридних идеологија које прикривају комунистичке садржаје и опредељења. На плану сећања фалсификати се бране теоријом завере против истине коју су деценијама фабриковали а историју на исти начин бране од “ревизије”.

Речено је да победник пише историју али није, међутим, речено да је победник за сва времена.

ЛИТЕРАТУРА

С. Вуковић, *Срби у наративу Запада*, Институт друштвених наука, Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Београд, Сремски Карловци, 2018.

К. Шмит, *Појам политичког*, Трећи програм Радио Београда, Београд, 1995.

Ф. Енгелс, *Мађарска борба*, Нове рајнске новине, 1849.

S. Kurtis, N. Verto, Z. L. Pane, A. Pakovski, Z. L. Marnolii др., *Црна књига комунизма*, Editions Robert Lioffant, Harvard University Press, 1996.

С. Анђелковић, В. Рашковић Таловић, *Говор мржње као облик политичког насиља*, Српска политичка мисао, 2/2018 стр. 65-78, Београд, 2018.

Milenko Bodin

**HATE AS (AUTO) HOST DESTRUCTION -
From communism to another Serbia**

Summary

The paper analyzes the structural connection between hate speech and totalitarian ideologies. The culture of remembrance turns out to be opposed to the strategy of forgetting or anti-culture in general. The historical perspective of hate speech and its consequences in the attitude of communist ideology towards Serbia and the Serbian people is especially considered.

Key words: Hate, culture, speech, ideology, memory, communism
